

Jonatan Dünkel

Dwudziestu czterech Starców

Apokalipsa 4:4

"Dokoła tronu - dwadzieścia cztery trony, a na tronach dwudziestu czterech siedzących Starców, odzianych w białe szaty, a na ich głowach złote wieńce."

Kim są Starcy wspomniani kilkakrotnie w Apokalipsie? Czy mogą być ludźmi zabranymi przez Boga do nieba? Ubrani są w białe szaty, podobnie jak zbawieni (Ap.4:4-5). Niektórzy biorą to za dowód, że Starcy są ludźmi. Nie jest to jednak zbyt silny argument, gdyż tak samo ubrani są aniołowie (J.20:12) oraz niebiańska armia, która przychodzi z Chrystusem (Ap.19:14). [\(1\)](#)

Na głowach Starców znajdują się "złote korony" (Ap.4:4), które Biblia obiecuje wszystkim zbawionym, ale... dopiero po zmartwychwstaniu. Starcy zaś mają je na głowach i zasiadają na tronach [\(2\)](#) na długo przedtem (Ap.5:6). Feuillet, wybitny francuski biblista stwierdza: "Musimy przyznać, że Starcy nie są nowicjuszami w niebie, przeciwnie, wydają się tam przebywać od dłuższego czasu." [\(3\)](#)

Niektórzy sądzą, że Starcy reprezentują starotestamentowych bohaterów wiary z 11 rozdziału *Listu do Hebrajczyków*

, ale zakończenie tego rozdziału zaprzecza tej interpretacji: "A wszyscy ci, choć dla swej wiary zdobyli chlubne świadectwo,

nie otrzymali tego

, co głosiła obietnica, ponieważ Bóg przewidział ze względu na nas coś lepszego, mianowicie, aby

oni nie osiągnęli celu bez nas

" (Hbr.11:39-40). Dawid i inni patriarchowie oczekują po dzień dzisiejszy na dzień zmartwychwstania w grobach (Dz.2:29).

[\(4\)](#)

Starcy mają w swych rękach czasie pełne modlitw świętych, wykonując posługę, która nie może być udziałem ludzi (Ap.5:8). Biblia stwierdza, że Jezus jest jedynym pośrednikiem między Bogiem a ludźmi (1Tym.2:5), co automatycznie eliminuje ludzi, jako ewentualnych kandydatów

do grona 24 Starców.

Także struktura tekstu Apokalipsy wyklucza hipotezę, że Starcy to ludzie. W scenie ukazującej zbawionych wokół tronu Bożego, Starcy stanowią grupę wyodrębnioną od ludzi i stojącą po stronie istot niebiańskich (Ap.14:3). ⁽⁵⁾ Teolog Stonehouse pisze: "Biorąc pod uwagę poprawne tłumaczenie tekstu Apokalipsy (Ap.5:11), Starcy nie identyfikują się ze zbawionymi. Odnoszą się w Apokalipsie w jednakowo bezstronny sposób zarówno do 'świętych', jak do ludzi 'niszczących ziemię' (Ap.11:17-18)." ⁽⁶⁾ Teolog George Ladd tak konkluduje swe rozważania nad 24 Starcami: "W kontekście nie ma niczego, co pozwalałoby przypuszczać, że Starcy mogą być zbawionymi ludźmi". ⁽⁷⁾

Wszystko to sprawia, że większość komentatorów Apokalipsy uważa Starców za istoty niebiańskie, a nie za ludzi w niebie. ⁽⁸⁾ Niektórzy, jako alternatywę sugerują wyższą rangą aniołów. Wiele wskazuje jednak, że Starcy nie mogą być aniołami! Aniołowie nigdzie w Biblii ani literaturze judaistycznej nie zasiadają na tronach, ani nie noszą koron. Przeciwnie, są "duchami usługującymi" (Hbr.1:14). Ponadto, w opisach, gdzie Starcy występują z aniołami, stanowią grupę od nich wyodrębnioną (Ap.7:11).

Teolog Wilbur Smith stwierdził: "Wszystkie próby, aby zidentyfikować 24 Starców z aniołami lub reprezentantami kościoła, nie powiodły się." ⁽⁹⁾

Poszukując odpowiedzi na pytanie kim są Starcy, zacząć należy od liczby "24". Bullinger napisał: "Jest to liczba związana z niebiańskim rządem i nabożeństwem, którego ziemską świątynia w Izraelu była jedynie kopią... dwadzieścia-cztery zmiany kapłańskie w świątyni były uformowane 'na obraz rzeczy niebiańskich.'" ⁽¹⁰⁾

Cztery istoty wokół tronu Bożego przypominają starotestamentowych cherubinów i serafinów (Ez.9:3; Iz.6:1-3). Wydaje się, że są to te same istoty, które stały na straży Ogrodu Eden (Rdz.3:24), a później całej ziemi (Ap.7:1). Odgrywają one większą rolę w pierwszych rozdziałach Apokalipsy, gdzie wymienione są przed Starcami (Ap.4:8-11; 5:8.14). Zgodnie z chiastyczną strukturą Apokalipsy ⁽¹¹⁾ role te są odwrócone w tej części księgi, która odnosi się do czasów końca. ⁽¹²⁾ Starcy odgrywają w niej bardziej prominentną rolę, niż wspomniane cztery istoty (Ap.19:4). W pierwszej części Apokalipsy to one ukazane są w roli przewodniej: wywołują czterech jeźdźców Apokalipsy (Ap.6:1-8), powstrzymują cztery wichry ziemi dopóki trwa czas łaski: "Potem ujrzałem czterech aniołów

stojących na czterech narożnikach ziemi, powstrzymujących cztery wiatry ziemi, aby wiatr nie wiał po ziemi, ani po morzu, ani na żadne drzewo. I ujrzałem innego anioła, wstępującego od wschodu słońca, mającego pieczęć Boga żywego. Zawołał on donośnym głosem do czterech aniołów, którym dano moc wyrządzić szkodę ziemi i morzu (Ap.7:1-2). Ci czterej aniołowie wydają się tymi samymi czterema istotami, które otaczają tron Boży (Ap.5), co wskazuje, że dowodzący nimi anioł ze wschodu słońca jest samym Jezusem Chrystusem. To zaś czyni interesującą paralelę między nadejściem Chrystusa z kosmicznego wschodu, jako wodza czterech cherubinów (Ap.7:2), a Chrystusem, jako Królem królów przychodzącym na czele 24 Starców, królów ze wschodu słońca (Ap.16:12; 19:14).

Ten pogląd znajduje mocne oparcie w paralelnej strukturze trąb i plag w Apokalipsie. Szósta trąba odnosi się do uwolnienia "czterech aniołów związanych nad wielką rzeką, Eufratem" (Ap.9:14), zaś o szóstej pladze czytamy: "A szósty wylał swą czaszę na rzekę wielką, na Eufrat. A wyschła jej woda, by dla królów ze wschodu słońca droga stanęła otworem" (Ap.16:12). Ci królowie stojący na czele wojsk nieba skonstrastowani są w dziewiętnastym rozdziale Apokalipsy z Bestią i królami ziemi, których wojska zebrane są "by stoczyć bój z Siedzącym na koniu i z Jego wojskiem" (Ap.19:19).

Liczba *dwadzieścia cztery* uważana była na Bliskim Wschodzie za liczbę kosmosu, *czwórka* zaś odnosiła się do ziemi.

[\(13\)](#)

W starożytności popularnym był pogląd, że wszechświat jest rządzony i sądzony przez 24 władców.

[\(14\)](#)

Jan w Apokalipsie prawdopodobnie koryguje go, wskazując że centrum kosmosu stanowi tron Boży, wokół którego ukazane są cztery żywe istoty, Starcy (reprezentanci wszechświata), aniołowie (Ap.5:11), a w przyszłości zbawieni ludzie (Ap.7:9-11).

Apokalipsa nazywa 24 Starców *prezbiterami* ("starszymi"). Termin ten odnosił się nie do wieku, lecz do funkcji związanej z mocą, autorytetem i zarządzaniem. Teolog i biblista Baumgärtel pisze, że tytuł ten "sugeruje, że są oni Bożą Radą Starszych."

[\(15\)](#)

Wizja 24 Starców oparta jest na starotestamentowym koncepcie niebiańskiej geruzji, [\(16\)](#) czyli Rady Jahwe, wspomnianej w kilku wersetach (1Krl.22:19; Ps.89:7; Hi.1:6; Dn.7:9), w której zasiadają synowie Boży (hebr.

bene Elohim

), prawdopodobnie pierwotni poszczególnych zamieszkałych planet. Tym samym terminem

(gr.

prezbiterion

)

posługuje się grecki przekład Starego Testamentu (

Septuaginta

) w księdze Izajasza, gdzie czytamy o kosmicznej Radzie Starszych, otaczającej tron Boży na górze Syjon (Iz.24:23).

[\(17\)](#)

Tak więc, pisze Feuillet, "24 Starców wydaje się tworzyć niebiański prezbiterion, uformowany wokół samego Boga."

[\(18\)](#)

Dwudziestu czterech Starców zasiada na tronach w czasie sądu przedadwentowego (Dn.7:9-10), który ma ukazać mieszkańcom wszechświata sprawiedliwość i słusność Bożych decyzji odnośnie ludzi, stąd ich aktywna rola w nim. Podobnie jak oni, w czasie milenium na tronach zasiądą także ludzie, "którym dano prawo sądu" (Ap.20:4), gdyż wówczas również zbawieni będą mogli zajrzeć w zapisy Boże i przekonać się, że BÓG JEST MIŁOŚCIĄ.

Powyższy materiał pochodzi z Apendyksu książki *Apokalipsa: Czasy końca w proroctwach Biblii*, w której znaleźć można więcej szczegółów na temat roli 24 Starców w czasie powtórnego przyjścia Jezusa Chrystusa.

Przypisy:

1. W. Michaelis słusznie zauważa, że w Apokalipsie biały kolor szat nie wskazuje specyficznie na aniołów czy zbawionych, lecz "na przynależność do niebiańskiego porządku rzeczy." (*Theological Dictionary of the New Testament*, s.v. "leukos", red. Gerhard Kittel, Grand Rapids, Michigan: Eerdmands Publishing Company, 1967, t. 4, s. 249).

2. McClain, *The Greatness of the Kingdom*; cytowane w Elmer M. Rusten, *A Critical Evaluation of Dispensational Interpretations of the book of Revelation*, New York University, 1977 (University Microfilms Internationals), 1980, s. 271.

3. Andre Feuillet, *Johannine Studies*, Alba House, 1964, s. 208.

4. Inna koncepcja głosi, że 24 Starców, to dwunastu patriarchów i dwunastu apostołów. R. H. Charles napisał jednak, że "nie ma żadnej sugestii w tekście, która pozwalałaby zidentyfikować Starców, jako specyficzne osoby, takie jak patriarchowie, czy apostołowie" (R.H. Charles, *A Critical and Exegetical Commentary on The Revelation of St. John*, Edinburgh: T. & T. Clark, 1985, t. 1, s. 130). Jej autorzy nie biorą też pod uwagę prawidłowości, w myśl której Apokalipsa nie dodaje liczb, lecz je mnoży (zob. N. B. Stonehouse,

Paul Before the Areopagus, and Other New Testament Studies

. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans Publishing Company, 1957. s. 106, przypis). Takie rozwiązanie stworzyłoby też sztuczny podział w grupie 24 Starców, tam gdzie go nie ma. Ponadto, jak słusznie podkreśla Feuillet, apostoł Jan, który napisał Apokalipsę musiałby umieścić samego siebie w gronie 24 Starców, co wydaje się mało prawdopodobne (Andre Feuillet,

Johannine Studies

, Alba House, 1964, s.196).

5. Massyngberde Ford pisze, że "starcy nie posiadają żadnych specyficznie chrześcijańskich cech" (J. Massyngberde Ford, *Revelation*, Garden City: New York: Doubleday & Company, 1975), s. 72.

6. N. B. Stonehouse, *Paul Before the Areopagus, and Other New Testament Studies*, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1957, s. 102.

7. George E. Ladd. *A Commentary on the Revelation of John*, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1972, s. 75.

8. E.g., Isbon Beckwith, *The Apocalypse of John*. Grand Rapids, Michigan: Baker, 1979, s. 498; G.B. Caird,

A

Commentary on the Revelation of St. John the Divine

, Peabody, Massachusetts: Hendrickson, 1987, s. 64; George Ladd,

A Commentary on the Revelation of John

, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1972, ss. 74-75; Leon Morris,

Revelation

, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1990, s. 86; Robert Mounce, *The Book of Revelation*

, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1977, s. 231; R. H. Charles, *A Critical and Exegetical Commentary on The Revelation of St. John*

, t.1, Edinburgh: T. & T. Clark, 1985, ss. 128-129; N. B. Stonehouse, *Paul Before the Areopagus, and Other New Testament Studies*

, Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1957, s. 102.

9. Wilbur Smith, *The Biblical Doctrine of Heaven*, Moody Press, Chicago, 1968, s. 206.

10. E. W. Bullinger, *Number in Scripture*, Kregel, Grand Rapids, 1967, s. 264.

11. Więcej szczegółów w *Symposium on Revelation - Book I*, red. Frank B. Holbrook, Silver Spring, Maryland: Biblical Research Institute, 1992, ss. 3-72.

12. Na temat podobieństw w strukturze tekstu między tymi rozdziałami Apokalipsy zob. William H. Shea, "Revelation 5 and 19 as Literary Reciprocals" w *Andrews University Seminary Studies*, lato (1984): 249-257.

13. Zob. Eugenio Corsini, *The Apocalypse*, Michael Glazier Inc., 1983, s. 127; William R. Newell, *Revelation*, Grand Rapids, Michigan: Baker, 1987, s. 374. Ten pogląd wspierają także inni bibliści (m.in. Bousset, Weiss, Holtzmann).

14. Diodorus Siculus, rozdz. II, 31; cyt. w Herman Günkel, *Schöpfung und Chaos in Urzeit und Endzeit, Eine religionsgeschichtliche Untersuchung über Gen. 1 und Ap. Joh. 12*, Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1921, s. 307.

15. *Theological Dictionary of the New Testament*, red. Gerhard Kittel, s.v. "presbys", Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1967, t. 6, Friedrich Baumgärtel, s. 668.

16. R. H. Charles, *A Critical and Exegetical Commentary on the Revelation of St. John*. vols 1, 2, Edinburgh: T. & T. Clark, 1985 (reprint). p. 128.

17. Zob. Beckwith Isbon, *The Apocalypse of John*, Grand Rapids, Michigan: Baker, 1979, s. 498.

18. Andre Feuillet, *Johannine Studies*, Alba House, 1964, s. 189.

Ostatnie zmiany: 10.04.1999 r.
